

Akt[← TAGASI](#) [← PRINDI](#) [← PRINDI METAAANDMETEGA](#) [← AKT VORMINDUSETA](#)[← JÄRGMINE REDAKTSIOON](#)

Väljaandja : Riigikogu

Akti või dokumendi liik : seadus

Teksti liik : algtekst, terviktekst

Redaktsiooni jõustumise kp. : 18.07.2002

Redaktsiooni kehtivuse lõpp : 20.03.2003

Avaldamismärke : RTI, 08.07.2002, 57, 355

Välja kuulutatud
Vabariigi Presidendi 1. juuli 2002. a otsusega nr 204**RIIGIKOGU VALIMISE SEADUS**

Vastu võetud 12. juunil 2002. a

1. peatükk
ÜLDSÄTTED**§ 1. Valimissüsteemi alused**

- (1) Riigikogul on 101 liiget.
- (2) Riigikogu liikmete valimised on vabad, üldised, ühetaolised ja otsesed. Hääletamine on salajane.
- (3) Igal valijal on üks hääl.
- (4) Valimistulemused tehakse kindlaks proportsionaalsuse põhimõtte alusel.

§ 2. Korraliste valimiste toimumise aeg

- (1) Riigikogu korralised valimised toimuvad märtsikuu esimesel pühapäeval neljandal aastal, mis järgneb Riigikogu eelmiste valimiste aastale.
- (2) Riigikogu korralised valimised kuulutab välja Vabariigi President oma otsusega Eesti Vabariigi põhiseaduse § 78 punkti 3 alusel vähemalt kolm kuud enne valimispäeva.

§ 3. Erakorraliste valimiste toimumise alused ja aeg

- (1) Riigikogu erakorralised valimised kuulutab välja Vabariigi President oma otsusega Eesti Vabariigi põhiseaduse § 78 punkti 3 alusel:

- 1) Eesti Vabariigi põhiseaduse §-des 89 ja 119 ettenähtud juhtudel kolme päeva jooksul, arvates väljakuulutamiskohustuse tekkimisest;
- 2) Eesti Vabariigi põhiseaduse § 105 lõikes 4 ettenähtud juhul kolme päeva jooksul, arvates rahvahääletuse tulemuste Riigi Teatajas avaldamisest.

(2) Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 97 ettenähtud juhul võib Vabariigi President Vabariigi Valitsuse ettepanekul kuulutada välja Riigikogu erakorralised valimised kolme päeva jooksul, arvates Vabariigi Valitsusele või peaministrile umbusalduse avaldamise päevast.

(3) Riigikogu erakorralised valimised toimuvad varemalt 20 ja hiljemalt 40 päeva pärast valimiste väljakuulutamist.

(4) Riigikogu erakorraliste valimiste päeva määrab Vabariigi President. Erakorraliste valimiste päev on pühapäev.

§ 4. Hääletamis- ja kandideerimisõigus

- (1) Hääletamisõigus on Eesti kodanikul, kes on valimispäevaks saanud 18-aastaseks.
- (2) Hääleõiguslik ei ole isik, kes on kohtu poolt tunnistatud teovõimetuks.
- (3) Hääletamisest ei võta osa isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja kannab vanglakaristust.
- (4) Kandideerimisõigus on Eesti kodanikul, kes kandidaatide registreerimise viimaseks päevaks on saanud 21-aastaseks.
- (5) Kandideerimisõigus ei ole isikul, kes on kohtu poolt tunnistatud teovõimetuks.
- (6) Riigikogu liikmeks ei või kandideerida isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja kannab vanglakaristust.

2. peatükk AGITATSIOON

§ 5. Valimisagitatsiooni aeg

- (1) Aktiivse valimisagitatsiooni ajaks loetakse aega alates kandidaatide registreerimise viimasest päevast.
- (2) Aktiivne valimisagitatsioon on valimispäeval keelatud.
- (3) Hääletamisruumis ja ruumides, mille kaudu valija siseneb hääletamisruumi, on valimisagitatsioon keelatud.

3. peatükk VALIMISRINGKONNAD JA -JAOSKONNAD

§ 6. Valimisringkonnad

Riigikogu valimised toimuvad 12-s mitmemandaadilises valimisringkonnas:

- valimisringkond nr 1 – Tallinna Haabersti, Põhja-Tallinna ja Kristiine linnaosa;
- valimisringkond nr 2 – Tallinna Kesklinna, Lasnamäe ja Pirita linnaosa;
- valimisringkond nr 3 – Tallinna Mustamäe ja Nõmme linnaosa;
- valimisringkond nr 4 – Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa;
- valimisringkond nr 5 – Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa;
- valimisringkond nr 6 – Lääne-Virumaa;
- valimisringkond nr 7 – Ida-Virumaa;
- valimisringkond nr 8 – Järva- ja Viljandimaa;
- valimisringkond nr 9 – Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn);
- valimisringkond nr 10 – Tartu linn;
- valimisringkond nr 11 – Võru-, Valga- ja Põlvamaa;
- valimisringkond nr 12 – Pärnumaa.

§ 7. Mandaatide jaotamine valimisringkondade vahel

(1) Vabariigi Valimiskomisjon jaotab oma otsusega mandaadid valimisringkondade vahel järgmiselt:

- 1) valijate koguarv jagatakse arvuga 101;
- 2) valimisringkonna valijate arv jagatakse käesoleva lõike punktis 1 nimetatud tehte tulemusena saadud arvuga;
- 3) valimisringkond saab mandaate vastavalt käesoleva lõike punkti 2 kohase tehte tulemusena saadud arvu täisosale;
- 4) käesoleva lõike punkti 3 alusel jaotamata jäänud mandaadid jaotatakse suurimate jääkide põhimõttel, lähtudes käesoleva lõike punktis 2 nimetatud tehete tulemusena saadud arvude murdosadest.

(2) Valijate arv saadakse valimiste väljakuulutamise kuu esimese kuupäeva seisuga Eesti Rahvastikuregistri (edaspidi *rahvastikuregister*) andmete põhjal.

(3) Siseminister esitab Vabariigi Valimiskomisjonile valijate arvu maakondade ja Tallinnas linnaosade kaupa kolme tööpäeva jooksul, arvates valimiste väljakuulutamisest.

(4) Vabariigi Valimiskomisjon avalikustab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsuse viivitamata.

§ 8. Valimisjaoskondade moodustamine

(1) Hääletamise korraldamiseks moodustatakse valimisringkonna territooriumil valimisjaoskonnad.

(2) Valimisjaoskonnad moodustab valla- või linnavalitsus oma määrusega, milles määratakse kindlaks:

- 1) valimisjaoskondade numeratsioon;
- 2) valimisjaoskondade piirid;
- 3) hääletamisruumide asukohad;
- 4) vähemalt üks valimisjaoskond, kus valijad saavad hääletada väljaspool oma elukohajärgset jaoskonda (§ 41 lg 2);
- 5) valimisjaoskond, kus saavad hääletada valijad, kelle elukoha andmed selles vallas või linnas on rahvastikuregistrisse kantud valla või linna, Tallinnas linnaosa täpsusega.

(3) Valimisjaoskonnad on alalised. Riigikogu valimistel ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel ning rahvahääletusel korraldatakse hääletamine samades valimisjaoskondades, kui valla- või linnavalitsus ei määra teisiti, muutes käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud määrust.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud määrust võib valla- või linnavalitsus muuta hiljemalt 50. päeval enne valimispäeva, erakorralistel juhtudel pärast nimetatud tähtpäeva. Muudatustest teavitab valla- või linnavalitsus viivitamata Vabariigi Valimiskomisjoni ja rahvastikuregistri vastutavat töötajat.

(5) Valla- või linnavalitsus avalikustab käesoleva paragrahvi lõikes 2 loetletud andmed enne iga valimisi.

(6) Maakonna valimiskomisjon avalikustab käesoleva paragrahvi lõikes 2 loetletud andmed eelhääletamise algusele eelneval nädalal.

4. peatükk VALIMISKOMISJONID

§ 9. Valimiskomisjonide liigid

(1) Riigikogu valimisi korraldavad järgmised valimiskomisjonid:

- 1) Vabariigi Valimiskomisjon;
- 2) maakonna valimiskomisjonid;
- 3) jaoskonnakomisjonid.

(2) Tallinnas ja Tartu linnas täidavad maakonna valimiskomisjoni ülesandeid linna valimiskomisjonid.

§ 10. Valimiskomisjoni volituste kestus

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni volitused kestavad neli aastat.

(2) Maakonna valimiskomisjoni ning Tallinna ja Tartu linna valimiskomisjoni volitused kestavad neli aastat.

(3) Jaoskonnakomisjon moodustatakse enne korralist ja erakorralist Riigikogu valimist. Jaoskonnakomisjoni volitused kestavad kuni komisjoni uue koosseisu nimetamiseni.

§ 11. Valimiskomisjoni liige

(1) Valimiskomisjoni liikmeks võib olla isik, kellel on hääletamisõigus käesoleva seaduse § 4 lõigete 1–3 kohaselt. Valimiskomisjoni liige peab valdama eesti keelt.

(2) Isik võib olla ühe valimiskomisjoni liige.

(3) Valimiskomisjoni liikme volitused lõpevad ennetähtaegselt:

- 1) teda süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisega;
- 2) tema tagasiastumisega;
- 3) tema surmaga.

(4) Isiku võib ennetähtaegselt valimiskomisjoni liikme kohustustest vabastada tema nimetanud ametiisik või organ oma põhistatud otsusega kas oma algatusel või valimiskomisjoni ettepanekul.

(5) Valimiskomisjoni liikme volitused peatuvad:

- 1) tema asumisega erakonna volitatud esindajaks;
- 2) tema asumisega üksikkandidaadi volitatud esindajaks;
- 3) tema registreerimiseks esitamiseiga Riigikogu liikmekandidaadiks.

(6) Vabariigi Valimiskomisjon võib peatada maakonna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni liikme volitused, kes on seadust rikkunud. Maakonna valimiskomisjon võib peatada jaoskonnakomisjoni liikme volitused, kes on seadust rikkunud.

(7) Valimiskomisjoni liikme volitused taastuvad:

- 1) käesoleva paragrahvi lõike 5 punktides 1 ja 2 ettenähtud juhtudel – valimistulemuste väljakuulutamise päevast;
- 2) käesoleva paragrahvi lõike 5 punktis 3 ettenähtud juhul – kandidaadi registreerimata jätmisele või kandideerimisest loobumisele järgnevast päevast või valimistulemuste väljakuulutamise päevast, kui kandidaat ei osutu valituks.

(8) Valimiskomisjoni liige ei või agiteerida erakonna ega kandidaadi poolt ega vastu.

(9) Valimiskomisjoni liige on oma ülesandeid täites sõltumatu. Valimiskomisjoni liige juhindub seadusest ja kõrgemalseisva valimiskomisjoni juhistest.

§ 12. Valimiskomisjoni töökorraldus

(1) Valimiskomisjoni töövorm on koosolek, mille kutsub kokku komisjoni esimees või tema äraolekul aseesimees, nende mõlema äraolekul valimiskomisjoni noorim liige.

(2) Valimiskomisjon on otsustusvõimeline, kui selle koosolekust võtab osa vähemalt pool komisjoni koosseisust, sealhulgas esimees või aseesimees.

(3) Valimiskomisjoni koosolek protokollitakse.

(4) Valimiskomisjoni koosolek on avalik. Igaühel on õigus tutvuda valimiskomisjoni otsusega ja komisjoni koosoleku protokolliga.

(5) Valimiskomisjon otsustab tema pädevuses olevaid asju poolthälte enamusega. Komisjoni liikme eriarvamus kantakse koosoleku protokollis.

(6) Kui valimiskomisjoni liikme volitused peatuvad või lõpevad, teatab esimees sellest esimesele asendusliikmele, kes asub täitma valimiskomisjoni liikme kohustusi.

(7) Valimiskomisjoni otsuse alusel võivad valimistoimingutes osaleda ka asendusliige või muu isik.

(8) Kui Vabariigi Valimiskomisjoni liige ei saa komisjoni koosolekust osa võtta, asendab teda asendusliige, kellel on kõik komisjoniliikme õigused ja kohustused, välja arvatud esimehe või aseesimehe õigused ja

kohustused.

(9) Valimiskomisjoni liikme või asendusliikme või komisjoni abistava isiku tööleping või teenistussuhe peatatakse valimiste korraldamise ajaks valimiskomisjoni ettepaneku alusel.

§ 13. Valimiskomisjoni abistamine

(1) Riigi- ja kohaliku omavalitsuse organ ning ameti- ja muu asutus on kohustatud oma pädevuse piires valimiskomisjone valimiste korraldamisel abistama.

(2) Valimiskomisjonil on õigus pöörduda valimiste korraldamisega seonduvas küsimuses kirjalikult riigi- või kohaliku omavalitsuse organi või ameti- või muu asutuse poole. Valimiskomisjoni pöördumisele tuleb vastata kolme tööpäeva jooksul, arvates selle saamisest.

§ 14. Vabariigi Valimiskomisjoni moodustamine

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni liikmed on:

- 1) Riigikohtu esimehe nimetatud esimese astme kohtu kohtunik;
- 2) Riigikohtu esimehe nimetatud teise astme kohtu kohtunik;
- 3) õiguskantsleri nimetatud õiguskantsleri nõunik;
- 4) riigikontrolöri nimetatud Riigikontrolli ametnik;
- 5) riigi peaprokuröri nimetatud riigiprokurör;
- 6) Riigikogu Kantselei direktori nimetatud Riigikogu Kantselei ametnik;
- 7) riigisekretäri nimetatud Riigikantselei ametnik.

(2) Vabariigi Valimiskomisjoni liikmed nimetatakse hiljemalt kümnendal päeval enne komisjoni volituste lõppemist.

(3) Vabariigi Valimiskomisjoni esimehe ja aseesimehe valib valimiskomisjon oma liikmete hulgast komisjoni esimesel koosolekul. Vabariigi Valimiskomisjoni esimese koosoleku kutsub kokku eelmise Vabariigi Valimiskomisjoni esimees või aseesimees hiljemalt seitsmendal päeval pärast komisjoni volituste algust.

(4) Vabariigi Valimiskomisjoni liikmele nimetab tema ametisse nimetaja asendusliikme.

(5) Riigikohtu esimees võib nimetada kohtuniku Vabariigi Valimiskomisjoni liikmeks üksnes nimetatava nõusolekul ning pärast kohtu esimehe arvamuse ärakuulamist.

(6) Vabariigi Valimiskomisjoni asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagab Riigikogu Kantselei.

(7) Vabariigi Valimiskomisjon kehtestab oma töökorra.

§ 15. Vabariigi Valimiskomisjoni pädevus

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni ülesanne on kindlaks teha üleriigilised hääletamis- ja valimistulemused, tagada Riigikogu valimiste ühetaolisus, juhendada teisi valimiskomisjone ja valvata nende tegevuse järele ning täita muid seadustest tulenevaid ülesandeid.

(2) Vabariigi Valimiskomisjonil on õigus:

- 1) teha ettekirjutusi maakonna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni toimingi või maakonna valimiskomisjoni otsuse puuduste kõrvaldamiseks;
- 2) peatada maakonna valimiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni toiming või maakonna valimiskomisjoni otsuse kehtivus;
- 3) tunnistada maakonna valimiskomisjoni otsus kehtetuks ja vajaduse korral teha ettekirjutus uue otsuse tegemiseks.

(3) Vabariigi Valimiskomisjon annab määrusi käesoleva paragrahvi lõikes 4 ettenähtud juhtudel. Vabariigi Valimiskomisjoni määrusele kirjutab alla esimees. Määrus jõustub kolmandal päeval, arvates Riigi Teatajas avaldamisest.

(4) Vabariigi Valimiskomisjon kehtestab oma määrusega:

- 1) Vabariigi Valimiskomisjoni töökorra;

- 2) kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise korra;
- 3) kandidaatide registreerimise avalduse vormi, kandidaatide ringkonnanimikirja vormi, kandidaatide üleriigilise nimekirja vormi, kandideerimisavalduse vormi ja kandidaadi ankeedi vormi;
- 4) valijate nimekirja vormi;
- 5) välisriigis hääletamise korra;
- 6) hääletamise korraldamise ning hääletamis- ja valimistulemuste kindlakstegemise korra;
- 7) hääletamisedeli vormi;
- 8) hääletamis- ja valimistulemuste protokollide vormid;
- 9) vaateleja staatuse;
- 10) valimiste korraldamiseks eraldatud raha kasutamise korra;
- 11) valimiskulude aruande koostamise, esitamise ja avalikustamise korra.

(5) Vabariigi Valimiskomisjoni pädevuses oleva üksikküsimuse lahendamiseks võtab Vabariigi Valimiskomisjon vastu otsuse. Otsusele kirjutab alla komisjoni esimees. Otsus jõustub allakirjutamisega.

(6) Vabariigi Valimiskomisjoni määrus, otsus ja juhised on maakonna valimiskomisjonile ning jaoskonnakomisjonile kohustuslikud.

§ 16. Maakonna valimiskomisjoni moodustamine

(1) Maakonna valimiskomisjonil on kuni 13 liiget.

(2) Maakonna valimiskomisjoni esimees on maasekretär. Maakonna valimiskomisjoni liikmed nimetab maavanem maasekretäri ettepanekul hiljemalt kümnendal päeval enne komisjoni volituste lõppemist. Maavanem nimetab maasekretäri ettepanekul ka kuni neli asendusliiget, kes komisjoni volituste ajal maavanema määratud järjekorras asuvad nende komisjoniliikmete asemele, kelle volitused on peatunud või lõppenud.

(3) Tallinna ja Tartu linna valimiskomisjoni esimees on linnasekretär. Linna valimiskomisjoni liikmed nimetab linnavolikogu linnasekretäri ettepanekul hiljemalt kümnendal päeval enne komisjoni volituste lõppemist. Volikogu nimetab ka kuni neli asendusliiget, kes komisjoni volituste ajal volikogu määratud järjekorras asuvad nende komisjoniliikmete asemele, kelle volitused on peatunud või lõppenud.

(4) Maakonna valimiskomisjoni aseesimehe valib komisjon oma liikmete hulgast.

(5) Maakonna valimiskomisjoni ning Tallinna ja Tartu linna valimiskomisjoni asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagavad vastavalt maavalitsus ning Tallinna ja Tartu linnavalitsused.

§ 17. Maakonna valimiskomisjoni pädevus

(1) Maakonna valimiskomisjoni ülesanne on kindlaks teha maakonna hääletamistulemused, juhendada jaoskonnakomisjone ja valvata nende tegevuse järele ning täita muid käesolevast seadusest tulenevaid ülesandeid.

(2) Maakonna valimiskomisjonil on õigus:

- 1) teha ettekirjutusi jaoskonnakomisjoni toimingute puuduste kõrvaldamiseks;
- 2) peatada jaoskonnakomisjoni toiming.

(3) Maakonna valimiskomisjoni pädevuses oleva üksikküsimuse lahendamiseks võtab maakonna valimiskomisjon vastu otsuse. Otsusele kirjutab alla komisjoni esimees. Otsus jõustub allakirjutamisega.

(4) Maakonna valimiskomisjoni otsus ja juhised on jaoskonnakomisjonile kohustuslikud.

§ 18. Jaoskonnakomisjoni moodustamine

(1) Jaoskonnakomisjoni esimehe ja kuni kaheksa liiget nimetab kohaliku omavalitsuse volikogu (edaspidi *volikogu*) oma otsusega hiljemalt 20. päeval enne valimispäeva.

(2) Pooled jaoskonnakomisjoni liikmetest nimetab volikogu valla- või linnasekretäri ettepanekul ning ülejäänud liikmed valimistel osalevate erakondade esitatud isikute seast. Erakond esitab ühe jaoskonnakomisjoni liikmekandidaadi valla- või linnasekretärile hiljemalt 45. päeval enne valimispäeva.

Esitamiseks peab olema kandidaadi nõusolek. Kui erakonnad kandidaate ei esita või kui esitatud kandidaatide arv on väiksem erakondade kandidaatide hulgast nimetatavate jaoskonnakomisjoni liikmete arvust, nimetab volikogu ülejäänud liikmed samuti valla- või linnasekretäri ettepanekul.

(3) Volikogu nimetab valla- või linnasekretäri ettepanekul ka vähemalt kaks asendusliiget, kes komisjoni volituste ajal volikogu määratud järjekorras asuvad nende komisjoniliikmete asemele, kelle volitused on peatunud või lõppenud.

(4) Jaoskonnakomisjoni aseesimehe valib komisjon oma liikmete hulgast.

(5) Jaoskonnakomisjoni asjaajamise ja tehnilise teenindamise tagab valla- või linnavalitsus.

§ 19. Jaoskonnakomisjoni pädevus

Jaoskonnakomisjoni ülesanne on korraldada hääletamine ja teha kindlaks hääletamistulemused valimisjaoskonnas ning täita muid käesolevast seadusest tulenevaid ülesandeid.

5. peatükk VALIJATE ARVESTUS

§ 20. Valijate arvestuse pidamine

(1) Valijate arvestust peetakse rahvastikuregistris.

(2) Rahvastikuregistri pidamise korra näeb ette seadus.

(3) Valijate arvestust peetakse isiku kohta rahvastikuregistrisse kantud järgmiste andmete alusel:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) sünniaeg;
- 3) isikukood;
- 4) kodakondsuse andmed;
- 5) teovõimetuks tunnistamise andmed;
- 6) elukoha andmed.

§ 21. Valijakaart

(1) Rahvastikuregistri vastutav töötaja korraldab valijakaardi koostamise ja saatmise valijale hiljemalt 20. päeval enne valimispäeva. Valijakaarti ei saadeta valijale, kelle elukoha andmed on kohaliku omavalitsuse üksuse algatusel rahvastikuregistrisse kantud valla või linna, Tallinnas linnaosa täpsusega.

(2) Valijakaardile kantakse:

- 1) valija ees- ja perekonnanimi;
- 2) valija sünniaasta;
- 3) valija elukoha aadress;
- 4) selle valla või linna nimi ning valimisjaoskonna number, mille valijate nimekirja valija kantakse;
- 5) hääletamise aeg ja koht eelhääletamise päeval ja valimispäeval.

(3) Valija, kes 15. päeval enne valimispäeva ei ole valijakaarti saanud või kelle valijakaardile kantud andmetes on vigu, võib pöörduda avaldusega valla- või linnasekretäri poole selgituse saamiseks või vigade parandamiseks. Valla- või linnasekretär vaatab avalduse koos valijakaardi koostanud isikuga viivitamata läbi ja vastab avaldusele kirjalikult kolme tööpäeva jooksul, arvates avalduse saamise päevast.

§ 22. Valijate nimekiri

(1) Rahvastikuregistri vastutav töötaja korraldab rahvastikuregistri andmete alusel iga valimisjaoskonna valijate nimekirja koostamise ja trükkimise ning selle jaoskonnakomisjonidele kättetoimetamise eelhääletamise algusele eelnevas päevaks.

(2) Valijate nimekirja koostamise aluseks on käesoleva seaduse § 20 lõikes 3 ettenähtud andmed valimispäevale eelneva 30. päeva seisuga. Valijate nimekirja koostamisel võetakse arvesse ka käesoleva seaduse § 20 lõike 3 punktides 1–5 nimetatud andmetes pärast valimispäevale eelnevat 30. päeva tehtud

muudatused. Elukoha aadressiandmetes pärast valimispäevale eelnevat 30. päeva tehtud muudatusi arvesse ei võeta.

(3) Valijate nimekirja ei kanta isikut, kelle kohus on karistusregistri andmetel süüdi mõistnud kuriteos ja kes valimispäevale eelneva 30. päeva seisuga kannab valimispäevani vanglakaristust.

(4) Valija kantakse selle valimisjaoskonna valijate nimekirja, mille territooriumil asub tema rahvastikuregistrisse kantud elukoht 30. päeval enne valimispäeva. Kui valija elukoha andmed on kantud rahvastikuregistrisse valla või linna, Tallinnas linnaosa täpsusega, kantakse valija käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punkti 5 alusel määratud valimisjaoskonna valijate nimekirja.

(5) Valijate nimekirja kantakse valija kohta järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood;
- 3) elukoha aadress.

(6) Valijad kantakse valijate nimekirja nende perekonnanimede järjekorras.

(7) Valijate nimekirja koostaja kirjutab valijate nimekirjale alla enne eelhääletamise algust ning jaoskonnakomisjoni esimees valimispäeval pärast hääletamise lõppemist.

(8) Valijate nimekirju säilitatakse alaliselt arhiivis.

§ 23. Valijate nimekirja avalikkus

(1) Valija võib kontrollida enda kohta valijate nimekirja kantud andmete õigsust.

(2) Pärast valimispäeva võivad valijate nimekirjaga põhjendatud huvi korral selleks vajalikus ulatuses tutvuda erakondade volitatud esindajad ning üksikkandidaadid ja nende volitatud esindajad, samuti võib neid kasutada teaduslikul eesmärgil.

§ 24. Valijate nimekirja kantud andmete õigsuse kontrollimine ja vea parandamine

(1) Kui valija leiab, et tema kohta valijate nimekirja kantud andmetes on vigu, esitab ta vigade parandamise avalduse jaoskonnakomisjonile, kes edastab selle viivitamata valla- või linnasekretärile.

(2) Valla- või linnasekretär vaatab avalduse koos valijate nimekirja koostajaga viivitamata läbi, vastab avaldajale ning teavitab avalduse läbivaatamise tulemustest jaoskonnakomisjoni.

(3) Vea valijate nimekirjas parandab jaoskonnakomisjon valla- või linnasekretäri teatise alusel.

(4) Kui jaoskonnakomisjonile esitatud dokumentidest nähtub üheselt, et valijate nimekirjas on viga, võib selle parandada jaoskonnakomisjon ise. Vea parandamisest tuleb viivitamata teatada valla- või linnasekretärile.

§ 25. Valijate nimekirjas muudatuste tegemine

(1) Valijate nimekirjas tehakse muudatusi üksnes juhul, kui:

- 1) valijate nimekirja tuleb kanda isik, keda ei ole üheski valijate nimekirjas, kuid kellel käesoleva seaduse kohaselt on õigus hääletamisest osa võtta;
- 2) valijate nimekirjast tuleb kustutada isik, kellel ei ole õigust hääletamisest osa võtta.

(2) Valijate nimekirjas muudatuse tegemiseks esitab isik rahvastikuregistrisse kandmiseks või valijate arvestuse aluseks olevate registriandmete muutmiseks avalduse valla- või linnasekretärile. Valla- või linnasekretär vaatab avalduse koos valijate nimekirja koostajaga läbi ja vastab isikule viivitamata.

(3) Kui isik kantakse rahvastikuregistrisse või kui muudetakse valijate arvestuse aluseks olevaid registriandmeid selliselt, et see toob kaasa isiku kandmise valijate nimekirja, teavitab valla- või linnasekretär sellest jaoskonnakomisjoni viivitamata.

(4) Muudatusi valijate nimekirjas teeb jaoskonnakomisjon valla- või linnasekretäri teatise alusel.

(5) Kui valla- või linnasekretär jätab käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud avalduse rahuldamata, võib avaldaja esitada valla- või linnasekretäri toimingu peale kaebuse oma elukohajärgsele halduskohtule. Kaebus esitatakse valla- või linnasekretärile, kes edastab selle 24 tunni jooksul asukohajärgsele halduskohtule koos omapoolsete kirjalike selgitustega.

(6) Halduskohus peab kaebuse läbi vaatama ja tegema otsuse kolme tööpäeva jooksul, arvates kaebuse saamise päevast.

(7) Halduskohus teeb ühe järgmistest otsustest:

- 1) jätta kaebus rahuldamata;
- 2) kaebus rahuldada ning teha valla- või linnasekretärile ettekirjutus korraldada isiku kandmine rahvastikuregistrisse või muuta valijate arvestuse aluseks olevaid registriandmeid.

(8) Kui halduskohus kaebuse rahuldab, kantakse isik viivitamata rahvastikuregistrisse või muudetakse tema andmeid ning see tehakse jaoskonnakomisjonile viivitamata teatavaks.

6. peatükk

KANDIDAATIDE REGISTREERIMISEKS ESITAMINE JA REGISTREERIMINE

§ 26. Erakond

(1) Riigikogu valimistel võib osaleda erakond, kes on kantud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse hiljemalt kandidaatide registreerimiseks esitamise viimasel päeval.

(2) Justiitsminister saadab Vabariigi Valimiskomisjonile erakondade nimekirja kolme tööpäeva jooksul pärast valimiste väljakuulutamist. Nimekirja kantakse erakonnad, kes on mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris valimiste väljakuulutamise päeval.

(3) Erakond osaleb Riigikogu valimistel oma nime all.

(4) Erakond esitab kandidaatide registreerimiseks esitamisel Vabariigi Valimiskomisjonile kirjaliku teatise, milles on erakonna volitatud esindajate nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid. Teatisele kirjutab alla mittetulundusühingute seaduse (RT I 1996, 42, 811; 1998, 96, 1515; 1999, 10, 155; 23, 355; 67, 658; 2000, 55, 365; 88, 576; 2001, 56, 336; 93, 565) või erakonna põhikirja kohaselt erakonda esindama õigustatud isik. Kui erakonda ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 2 märgitud nimekirjas, esitab erakond tõendi ka selle kohta, et ta on kantud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse.

(5) Erakond võib volitada ennast esindama kuni kaks isikut.

(6) Justiitsminister saadab Vabariigi Valimiskomisjonile kahe päeva jooksul pärast kandidaatide registreerimiseks esitamise viimast päeva elektroonilisel kujul mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse kuuluvate erakondade liikmete nimekirjad kandidaatide registreerimiseks esitamise viimase päeva seisuga. Nimekirjades on liikmete nimed, isikukoodid ning erakonna liikmeks astumise päev.

§ 27. Üksikkandidaat

(1) Üksikkandidaadina registreerimiseks võib end esitada ning registreerimiseks vajalikke toiminguid teha iga kandideerimisõiguslik isik (§ 4 lg 4–6). Teise isiku võib üksikkandidaadina registreerimiseks esitada ning registreerimiseks vajalikke toiminguid teha sellekohase volikirja alusel isik, kellel on hääletamisõigus käesoleva seaduse § 4 lõigete 1–3 kohaselt.

(2) Üksikkandidaadi võib registreerimiseks esitada ainult ühes valimisringkonnas.

§ 28. Kandideerimisdokumendid

(1) Kandideerimisdokumendid on:

- 1) kandideerimisavaldus;
- 2) kandidaadi ankeet.

(2) Kandideerimisavalduses isik:

- 1) väljendab oma soovi kandideerida erakonna nimekirjas või üksikkandidaadina;

2) kinnitab, et ta vastab käesolevas seaduses Riigikogu liikmekandidaadile esitatud nõuetele.

(3) Kandidaadi ankeedis tuleb esitada järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood;
- 3) erakondlik kuuluvus;
- 4) elukohta aadress;
- 5) sidevahendite numbrid.

(4) Kandidaadi ankeedis võib esitada järgmised andmed:

- 1) sünnikoht;
- 2) haridus ja eriala ning õppeasutuse nimetus ja lõpetamise aeg;
- 3) teaduskraad;
- 4) töökoht;
- 5) amet.

(5) Vabariigi Valimiskomisjon ei avalda kandidaadi isikukoodi, elukohta aadressi ega sidevahendite numbreid.

(6) Kandidaat kasutab kandideerimisel oma nimena üksnes ees- ja perekonnanime.

§ 29. Kandidaatide nimekiri

(1) Erakond koostab:

- 1) kandidaatide ringkonnanimekirjad;
- 2) kandidaatide üleriigilise nimekirja.

(2) Registreerimiseks esitatud kandidaadid peavad olema käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud mõlemas nimekirjas.

(3) Kandidaatide arv ringkonnanimekirjas võib ületada mandaatide arvu ringkonnas kuni kahe kandidaadi võrra.

(4) Isik võib kandideerida ainult ühes valimisringkonnas. Kandideerimine ei ole seotud isiku elukohajärgse valimisringkonnaga.

(5) Isik võib kandideerida ainult ühe erakonna kandidaatide nimekirjas. Kandidaatide nimekirjas ei või kandideerida üksikkandidaadina registreerimiseks esitatud isik või teise erakonna liige.

(6) Erakond võib ühes valimisringkonnas registreerimiseks esitada ainult ühe kandidaatide nimekirja.

(7) Kandidaatide järjestuse nimekirjas määrab erakond.

(8) Kandidaatide ringkonnanimekirjale ja kandidaatide üleriigilisele nimekirjale kirjutavad alla erakonna kõik volitatud esindajad.

§ 30. Kandidaatide registreerimiseks esitamine

(1) Kandidaatide registreerimiseks esitamine algab mandaatide jaotamisele järgneval tööpäeval. Erakond võib esitada oma kandidaadid pärast käesoleva seaduse § 26 lõikes 4 nimetatud teatise esitamist.

(2) Kandidaatide registreerimiseks esitamine lõpeb valimispäevale eelneval 45. päeval kell 18.00.

(3) Kandidaatide registreerimiseks esitab erakond Vabariigi Valimiskomisjonile:

- 1) kandidaatide registreerimise avalduse;
- 2) kandidaatide ringkonnanimekirjad;
- 3) kandidaatide üleriigilise nimekirja;
- 4) kautsjoni tasumist tõendava maksekorralduse koopia;
- 5) iga kandidaadi kandideerimisdokumendid (§ 28 lg 1).

(4) Üksikkandidaat esitab Vabariigi Valimiskomisjonile:

- 1) kandidaadi registreerimise avalduse;
- 2) kautsjoni tasumist tõendava maksekorralduse koopia;

3) kandideerimisdokumendid (§ 28 lg 1).

(5) Erakond või üksikkandidaat kannab enne kandidaatide registreerimiseks esitamist Vabariigi Valimiskomisjoni arvele kautsjonina summa, mille suurus on Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga kaks alammäära iga registreerimiseks esitatud isiku kohta.

§ 31. Dokumentide vastuvõtmine ja tagastamine

(1) Vabariigi Valimiskomisjon peab kandidaatide registreerimiseks esitamise kohta arvestust.

(2) Kandidaatide registreerimise dokumendid annab üle erakonna volitatud esindaja. Üksikkandidaadi registreerimise dokumendid annab üle üksikkandidaat või tema volitatud esindaja.

(3) Kui Vabariigi Valimiskomisjonile ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente, esitatud dokumentides on vigu, neis on andmeid puudu või nad ei ole Vabariigi Valimiskomisjoni kehtestatud vormi kohased, teeb dokumentide vastuvõtja dokumentide esitajale ettepaneku esitada nõutavad dokumendid või andmed või vormikohased dokumendid või parandada vead. Kõik esitatud dokumendid tagastatakse.

(4) Kui erakond või üksikkandidaat soovib kandidaatide registreerimise dokumentides teha muudatusi, tagastab Vabariigi Valimiskomisjon kõik esitatud dokumendid ning nende uuesti esitamisel loetakse dokumendid esmakordselt esitatuks.

(5) Kui kandidaat kustutatakse registreerimiseks esitatud kandidaatide nimekirjast isikliku avalduse alusel, tagastab Vabariigi Valimiskomisjon talle kandideerimisdokumendid ja teavitab sellest erakonna või üksikkandidaadi volitatud esindajat. Erakond kandidaatide registreerimise dokumente uuesti esitama ei pea.

(6) Kui erakond või üksikkandidaat esitab dokumendid valimispäevale eelneval 45. päeval enne kella 18.00 ning selgub, et ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente, et dokumentides on andmeid puudu või et nad ei ole Vabariigi Valimiskomisjoni kehtestatud vormi kohased või esitatud dokumentides on vigu, mida ei ole võimalik kohe parandada, võetakse dokumendid vastu. Dokumentide vastuvõtja teeb dokumentide esitajale ettepaneku esitada puuduvad dokumendid või andmed või Vabariigi Valimiskomisjoni kehtestatud vormi kohased dokumendid või parandada vead. Sellisel juhul peab erakond või üksikkandidaat nõutava toiminguga tegema hiljemalt valimispäevale eelneval 43. päeval enne kella 18.00.

§ 32. Kandidaatide registreerimine

(1) Vabariigi Valimiskomisjon registreerib kõik käesoleva seaduse nõuete kohaselt registreerimiseks esitatud isikud nende registreerimiseks esitamise järjekorras pärast kandidaatide registreerimiseks esitamise tähtaja lõppemist hiljemalt 40. päeval enne valimispäeva.

(2) Kandidaadile antakse registreerimisnumber. Registreerimisnumbrid algavad 101-st ja need antakse kandidaatidele registreerimise järjekorras.

(3) Kui käesoleva seaduse § 31 lõikes 6 nimetatud tähtaja jooksul ei tee erakond või üksikkandidaat Vabariigi Valimiskomisjoni nõutud toiminguid, jätab valimiskomisjon registreerimata:

- 1) kõik erakonna poolt registreerimiseks esitatud kandidaadid, kui puuduvad käesoleva seaduse § 30 lõike 3 punktides 1, 2, 3 või 4 nimetatud dokumendid, neis on vigu või need ei ole vormikohased;
- 2) kandidaadi, kelle dokumente või andmeid on puudu, kelle dokumentides on vigu või kelle dokumendid ei ole vormikohased.

(4) Kandidaadi registreerimata jätmise kohta võtab Vabariigi Valimiskomisjon vastu põhistatud otsuse.

(5) Vabariigi Valimiskomisjon tühistab kandidaadi registreerimise otsuse, kui:

- 1) kandidaat loobub kandideerimast kirjaliku avalduse alusel, mille ta võib esitada kolme päeva jooksul pärast registreerimist;
- 2) kandidaat sureb;
- 3) tõendatakse, et kandidaat ei vasta käesoleva seaduse § 4 lõigetes 4–6 ning § 29 lõikes 5 ettenähtud nõuetele.

(6) Vabariigi Valimiskomisjon registreerib varem registreerimata jäetud isiku pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaega, kui ta leiab, et isik vastab käesoleva seaduse § 4 lõigetes 4–6 ning § 29 lõikes 5

ettenähtud nõuetele või kui Riigikohtu otsusega on tühistatud Vabariigi Valimiskomisjoni otsus, millega kandidaat jäeti registreerimata.

(7) Registreerimisotsuse võib tühistada ja registreerimata jäetud isiku registreerida hiljemalt eelhääletamise algusele eelneval päeval.

§ 33. Valimisringkonna kandidaatide koondnimekiri

(1) Vabariigi Valimiskomisjon koostab pärast kandidaatide registreerimist valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja.

(2) Valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja kantakse kandidaadid erakondade ringkonnanimikirjade kaupa nende registreerimise järjekorras. Ringkonnanimikirja ette märgitakse selle esitanud erakonna nimi. Üsikkandidaadid kantakse valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja nende registreerimise järjekorras pärast erakondade ringkonnanimikirju.

(3) Valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja märgitakse iga kandidaadi kohta tema registreerimisnumber ja nimi. Kui ühes valimisringkonnas kandideerib mitu samanimelist kandidaati, märgitakse koondnimekirja ka nende sünniaeg.

(4) Vabariigi Valimiskomisjon teavitab kõigist valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja parandustest ja muudatustest valimiskomisjone, välisriigis hääletamist korraldavaid välisesindusi ja laevade kapteneid, kes teevad asjakohased muudatused ja parandused kandidaatide koondnimekirja. Kandidaatide koondnimekirju ei muudeta pärast eelhääletamise algust.

7. peatükk HÄÄLETAMISE KORD

§ 34. Hääletamisruum

(1) Hääletamine valimisjaoskonnas korraldatakse valla- või linnavalitsuse määratud hääletamisruumis. Hääletamiseks valimispäeval ja eelhääletamise päeval võib määrata erinevad hääletamisruumid.

(2) Hääletamisruumis on hääletamisedelite väljaandmise kohad, hääletamiskabiinid ja hääletamiskast. Valimisjaoskonnas, kus korraldatakse väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletamist, on eelhääletamise ajal hääletamisruumis eraldi hääletamiskabiin ja hääletamiskast väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletavate valijate jaoks. Hääletamisruumis on välja pandud selle valimisringkonna kandidaatide koondnimekiri ja kandidaatide üleriigilised nimekirjad.

(3) Hääletamisruumis peab korda jaoskonnakomisjon. Jaoskonnakomisjoni liikme seaduslikud suulised korraldused on kohustuslikud kõigile hääletamisruumis viibivatele isikutele.

§ 35. Hääletamiskabiin

(1) Hääletamiskabiin peab võimaldama salajast hääletamist.

(2) Hääletamiskabiinis on laud ja kirjutusvahend. Hääletamiskabiini seinal on selle valimisringkonna kandidaatide koondnimekiri.

§ 36. Hääletamiskast

(1) Jaoskonnakomisjon kontrollib hääletamiskasti ja pitseerib selle enne hääletamise algust. Enne eelhääletamise algust pitseeritud hääletamiskasti kasutatakse üksnes eelhääletamisel.

(2) Hääletamiskasti ava on kaetud. See avatakse üksnes hääletamisedeli kasti laskmiseks.

(3) Eelhääletamise päeval pitseerib jaoskonnakomisjon pärast hääletamise lõppemist eelhääletamisel kasutatud hääletamiskasti ava.

§ 37. Hääletamisedel

(1) Hääletamisedeli vormi kehtestab Vabariigi Valimiskomisjon.

(2) Vabariigi Valimiskomisjon korraldab hääletamisedelite valmistamise ning jaoskonnakomisjonidele kättetoimetamise.

(3) Pärast hääletamisedelite kättesaamist paneb jaoskonnakomisjon sedelitele jaoskonnakomisjoni pitsati jäljendi. Välisriigis ja laeval hääletamisel kasutatavatele sedelitele paneb pitsati jäljendi Vabariigi Valimiskomisjon.

§ 38. Hääletamise aeg

(1) Valimispäeval algab hääletamine kell 9.00 ja lõpeb kell 20.00.

(2) Eelhääletamine algab kuuendal päeval enne valimispäeva ning lõpeb neljandal päeval enne valimispäeva. Eelhääletamise päeval algab hääletamine kell 12.00 ja lõpeb kell 20.00. Elektrooniliselt saab hääletada eelhääletamise päevadel ööpäevaringselt.

(3) Kodus hääletamine korraldatakse käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel valimispäeval.

(4) Kinnipidamiskohas hääletamine korraldatakse käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel eelhääletamise päevadel.

§ 39. Hääletamine

(1) Valija hääletab selles valimisjaoskonnas, mille valijate nimekirja ta on kantud, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 41–45, 47 ning 8. peatükis ettenähtud juhtudel.

(2) Hääletamisedeli saamiseks esitab valija jaoskonnakomisjonile isikut tõendava dokumendi. Hääletamisedeli saamise kohta annab valija allkirja valijate nimekirja.

(3) Valija täidab hääletamisedeli hääletamiskabiinis.

(4) Valija kirjutab hääletamisedelile selleks ettenähtud kohta ühe oma elukohajärgse valimisringkonna kandidaadi registreerimisnumbri, kelle poolt ta hääletab.

(5) Valija täidab hääletamisedeli ise. Kui valija füüsilise puude tõttu ei ole võimeline hääletamisedelit ise täitma, võib seda tema palvel ja tema juuresolekul teha teine valija, kuid mitte tema elukohajärgse valimisringkonna kandidaat.

(6) Kui valija rikub hääletamisedeli, on tal õigus saada jaoskonnakomisjonilt uus sedel. Sellisel juhul peab valija rikutud hääletamisedeli jaoskonnakomisjonile tagastama.

(7) Pärast hääletamisedeli täitmist murrab valija sedeli kokku ning annab selle jaoskonnakomisjoni liikmele, kes paneb kokkumurtud hääletamisedeli välisküljele jaoskonnakomisjoni pitsati jäljendi.

(8) Valija laseb hääletamisedeli hääletamiskasti ise. Kui valija füüsilise puude tõttu ei ole võimeline hääletamisedelit ise hääletamiskasti laskma, võib seda tema palvel teha teine valija tema juuresolekul.

§ 40. Eelhääletamine

(1) Eelhääletamine toimub käesoleva seaduse §-s 39 ettenähtud korras.

(2) Eelhääletamise õigus on valijate nimekirjas oleval valijal, kes eelhääletamise päevaks on vähemalt 18-aastane.

(3) Eelhääletamist korraldavad vähemalt kolm jaoskonnakomisjoni liiget.

(4) Jaoskonnakomisjoni liige märgib hääletanud valija kohta valijate nimekirja hääletamise kuupäeva.

(5) Jaoskonnakomisjon hoiab hääletamiskasti ja valimisdokumente eelhääletamise päevadel ja sellele järgnevatel päevadel selliselt, et neile pääsevad ligi üksnes jaoskonnakomisjoni liikmed.

§ 41. Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda toimuva eelhääletamise erisused

(1) Valijal on eelhääletamise päevadel (§ 38 lõige 2) võimalik hääletada väljaspool oma elukohajärgset

valimisjaoskonda valla- või linnavalitsuse poolt määratud valimisjaoskonnas või elektrooniliselt Vabariigi Valimiskomisjoni veebilehel.

(2) Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda toimuvat hääletamist korraldab valla- või linnavalitsuse määratud jaoskonnakomisjon. Valla- või linnavalitsus võib määrata jaoskonnakomisjoni, kes korraldab lisaks eelhääletamisele hääletamist ainult valija asukohas (§ 43) või ainult kinnipidamiskohas (§ 45).

§ 42. Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda toimuv eelhääletamine hääletamisruumis

(1) Väljaspool oma elukohajärgset valimisjaoskonda hääletamisruumis hääletada sooviv valija esitab jaoskonnakomisjoni liikmele isikut tõendava dokumendi ning ta kantakse väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletajate nimekirja.

(2) Jaoskonnakomisjoni liige annab valijale hääletamisedeli, kaks ümbrikku ja valija elukohajärgse valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja. Valija annab hääletamisedeli saamise kohta allkirja väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletavate valijate nimekirja.

(3) Valija täidab hääletamisedeli käesoleva seaduse § 39 lõigetes 3–6 ettenähtut järgides.

(4) Valija paneb sedeli ühte jaoskonnakomisjoni liikme antud ümbrikku. Viimase paneb valija jaoskonnakomisjoni liikme antud teise ümbrikku. Välimisele ümbrikule kirjutab valija või jaoskonnakomisjoni liige valija nime, isikukoodi ja valija elukoha aadressi. Ümbriku laseb valija väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletavate valijate sedelitele ettenähtud hääletamiskasti.

§ 43. Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda valija asukohas toimuv eelhääletamine

(1) Kui väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletada sooviv valija terviseseisundi või muu mõjuva põhjuse tõttu ei saa hääletada valimisjaoskonnas asuvas hääletamisruumis, võib ta kuni eelhääletamise viimase päeva kella 16.00-ni esitada kirjaliku taotluse oma asukohas hääletamiseks asukohajärgsele valla- või linnavalitsusele või käesoleva seaduse § 41 lõikes 2 ettenähtud jaoskonnakomisjonile. Jaoskonnakomisjon registreerib taotluse. Valla- või linnavalitsus registreerib taotluse ja edastab selle vastavale jaoskonnakomisjonile.

(2) Hääletamist korraldavad vähemalt kaks jaoskonnakomisjoni liiget käesoleva seaduse § 39 lõigetes 4–6 ning § 42 lõigetes 1, 2 ja 4 ettenähtut järgides.

§ 44. Elektrooniline hääletamine

(1) Valija, kellel on digitaalallkirja sertifikaat, saab eelhääletamise päeval hääletada elektrooniliselt Vabariigi Valimiskomisjoni veebilehel. Valija hääletab ise.

(2) Valija tõendab oma isikut digitaalallkirja andmisega.

(3) Pärast valija isiku tuvastamist kuvatakse veebilehel valijale tema elukohajärgse valimisringkonna kandidaatide koondnimekiri. Valijal peab olema võimalus tutvuda kandidaatide üleriigiliste nimekirjadega.

(4) Valija märgistab veebilehel selle oma elukohajärgse valimisringkonna kandidaadi, kelle poolt ta hääletab, ning kinnitab hääletamist.

(5) Valija saab veebilehel teate hääle arvestamise kohta.

§ 45. Hääletamine kinnipidamiskohas

(1) Kinnipidamiskohas korraldatakse hääletamine eelhääletamise päeval.

(2) Kinnipidamiskoha administratsioon esitab taotluse hääletamise korraldamiseks käesoleva seaduse § 41 lõikes 2 ettenähtud jaoskonnakomisjonile.

(3) Hääletamist korraldavad vähemalt kaks jaoskonnakomisjoni liiget käesoleva seaduse § 39 lõigetes 4–6 ning § 42 lõigetes 1, 2 ja 4 ettenähtut järgides.

(4) Hääletamistulemuste kindlakstegemisel arvestatakse kinnipidamiskohas eelhääletanud valijate hääli

käesoleva seaduse §-s 48 ettenähtut järgides.

§ 46. Kodus hääletamine

(1) Kui valija tervises seisundi või mõne muu mõjuva põhjuse tõttu ei saa hääletada hääletamisruumis, võib ta taotleda kodus hääletamist.

(2) Kodus hääletamise korraldamiseks esitab valija elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele või jaoskonnakomisjonile kuni valimispäeva kella 16.00-ni kirjaliku taotluse, mille jaoskonnakomisjon registreerib. Kui taotlus esitatakse valla- või linnavalitsusele, registreerib see taotluse ja edastab asjaomasele jaoskonnakomisjonile.

(3) Kodus hääletamist korraldavad vähemalt kaks jaoskonnakomisjoni liiget käesoleva seaduse § 39 lõigetes 1, 2, 4, 5, 6 ja 8 ettenähtut järgides.

(4) Kodus hääletav valija annab hääletamisedeli saamise kohta allkirja kodus hääletavate valijate nimekirja.

§ 47. Välisriigis elava valija hääletamine Eestis

(1) Välisriigis elav valija, kes on kantud alaliselt välisriigis elavate valijate nimekirja ja kes ei ole hääletanud 8. peatükis ettenähtud korras, võib hääletada eelhääletamise ajal käesoleva seaduse § 41 lõike 2 esimeses lauses ettenähtud korras määratud mis tahes valimisjaoskonnas.

(2) Hääletamisedeli saamiseks esitab valija jaoskonnakomisjonile isikut tõendava dokumendi ning ta kantakse väljaspool elukohajärgset jaoskonda hääletavate valijate nimekirja.

(3) Jaoskonnakomisjoni liige annab valijale hääletamisedeli, kaks ümbrikku ja tema valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja. Valija annab hääletamisedeli saamise kohta allkirja väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletavate valijate nimekirja.

(4) Valija täidab hääletamisedeli käesoleva seaduse § 39 lõigetes 3–6 ettenähtut järgides.

(5) Valija paneb sedeli ühte jaoskonnakomisjoni liikme antud ümbrikku. Viimase paneb valija jaoskonnakomisjoni liikme antud teise ümbrikku. Välimisele ümbrikule kirjutab valija või jaoskonnakomisjoni liige valija nime, isikukoodi, elukoha aadressi ja valimisringkonna numbri. Ümbriku laseb valija väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletavate valijate sedelitele ettenähtud hääletamiskasti.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud korras antud hääli arvestatakse hääletamistulemuste kindlakstegemisel käesoleva seaduse § 48 lõigetes 1 ja 2 ning § 55 lõigetes 2–6 ettenähtut järgides.

§ 48. Eelhääletamise ajal väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda ning elektrooniliselt antud häälte arvestamine

(1) Jaoskonnakomisjon pakib väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletanud valijate hääletamisedelitega ümbrikud maakondade kaupa, Tallinna ja Tartu linna kaupa ning alaliselt välisriigis elavate, kuid Eestis hääletanud valijate kaupa ja edastab need oma asukohajärgsele maakonna valimiskomisjonile.

(2) Maakonna valimiskomisjon edastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hääletamisedelitega ümbrikud Vabariigi Valimiskomisjoni kaudu asjaomastele maakonna valimiskomisjonidele hiljemalt teisel päeval enne valimispäeva.

(3) Pärast elektroonilise hääletamise lõppu koostab Vabariigi Valimiskomisjon valimisjaoskonna kohta elektrooniliselt hääletanud valijate nimekirja ning edastab maakonna valimiskomisjonidele hiljemalt teisel päeval enne valimispäeva.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 ettenähtud korras teistelt maakonna valimiskomisjonidelt saadud ning Vabariigi Valimiskomisjonilt saadud välisriigis ja laeval hääletanute hääletamisedelitega ümbrikud ning elektrooniliselt hääletanud valijate nimekirjad edastab maakonna valimiskomisjon asjaomastele jaoskonnakomisjonidele hiljemalt valimispäevale eelneval päeval.

(5) Saanud hääletamissedelitega ümbrikud ja elektrooniliselt hääletanud valijate nimekirja käesoleva paragrahvi lõikes 4 ettenähtud korras, kontrollib jaoskonnakomisjon, kas valija on kantud valimisjaoskonna valijate nimekirja ja kas valija ei ole hääletanud mitu korda. Kontrollimise juures peab olema vähemalt kolm jaoskonnakomisjoni liiget.

(6) Kui valija ei ole kantud valimisjaoskonna valijate nimekirja või on hääletanud mitu korda, jätab jaoskonnakomisjon kõik valija käesoleva paragrahvi lõikes 4 ettenähtud korras saadud hääletamissedelid arvestamata. Kui valija on hääletanud mitu korda, sealhulgas elektrooniliselt, saadab jaoskonnakomisjon Vabariigi Valimiskomisjonile selle kohta viivitamata vastava teatise. Vabariigi Valimiskomisjon jätab teatise alusel valija elektroonilisel hääletamisel antud hääle arvestamata. Kui valija ei ole elukohajärgses valimisjaoskonnas hääletanud, teeb jaoskonnakomisjoni liige valijate nimekirja märke eelhääletamise kohta.

(7) Pärast käesoleva paragrahvi lõigetes 5 ja 6 ettenähtud toiminguid avab jaoskonnakomisjon välimised ümbrikud ning laseb sisemised hääletamissedelitega ümbrikud eelhääletamisel kasutatud hääletamiskasti ja pitseerib hääletamiskasti ava uuesti.

8. peatükk HÄÄLETAMINE VÄLISRIIGIS

§ 49. Hääletamise ettevalmistamine

(1) Välisriigis alaliselt elavate valijate ja seal ajutiselt viibivate valijate hääletamist välisriigis viivad läbi Eesti välisesindused.

(2) Vabariigi Valitsus võib oma korraldusega määrata hääletamist läbi viima aukonsulaadi, mille aukonsul on Eesti kodanik. Sellisel juhul teeb käesolevas peatükis ettenähtud toiminguid aukonsulaat.

(3) Hääletamist korraldab välisesinduse juht või tema määratud ametnik. Käesoleva paragrahvi lõikes 2 ettenähtud juhul korraldab hääletamist aukonsul või tema määratud isik. Hääletamise korraldajaks peab olema isik, kellel on hääletamisõigus käesoleva seaduse § 4 lõigete 1 ja 2 kohaselt.

(4) Rahvastikuregistri vastutav töötleja korraldab välisriigis alaliselt elavate valijate nimekirja edastamise välisesindustele. Valijate nimekirja kantakse järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) isikukood;
- 3) elukoha aadressiandmed, kui need on teada;
- 4) selle valimisringkonna number, mille kandidaatide koondnimekiri valijale saadetakse.

(5) Kui välisriigis alaliselt elava või seal ajutiselt viibiva valija aadress on teada, saadab välisesindus talle valijakaardi kirja teel või elektronpostiga hiljemalt 85. päeval enne valimispäeva.

(6) Valijakaardile kantakse:

- 1) valija ees- ja perekonnanimi;
- 2) valija sünniaeg;
- 3) valija aadress;
- 4) välisesinduse aadress;
- 5) kirja teel hääletamise taotluse esitamise, kirja teel hääletamise ja välisesinduses hääletamise kord;
- 6) kirja teel hääletamise taotluse välisesindusele laekumise tähtpäev;
- 7) kirja teel saadetava hääletamissedeli välisesindusele laekumise tähtpäev;
- 8) välisesinduses hääletamise aeg.

§ 50. Hääletamistaotluste esitamine

(1) Kui valija soovib hääletada kirja teel, saadab ta oma asukohariigi Eesti välisesindusele sellekohase taotluse. Kui valija asukohariigis Eesti välisesindust ei ole, saadab valija taotluse lähimale Eesti välisesindusele.

(2) Valija, kes on kantud alaliselt välisriigis elavate valijate nimekirja:

- 1) lisab taotlusele isikut tõendava dokumendi isikuandmete lehekülje koopia;
- 2) märgib taotluses välisriigis oleva elukoha aadressi.

(3) Valija, keda ei ole alaliselt välisriigis elavate valijate nimekirjas:

- 1) lisab taotlusele isikut ja kodakondsust tõendava dokumendi isikudmete lehekülje koopia või esitab muude dokumentide koopiad, mis tõendavad, et tal on hääletamisõigus käesoleva seaduse § 4 lõigete 1 ja 2 kohaselt;
- 2) märgib välisriigis oleva elukoha aadressi;
- 3) märgib, kus oli tema viimane elukoht Eestis (maakond, Tallinna linnaosa või Tartu linn). Kui alaliselt välisriigis elaval valijal ei ole Eestis elukohta olnud, märgib ta oma vanemate või vanavanemate viimase elukoha Eestis.

(4) Ajutiselt välisriigis viibiv valija märgib taotluses lisaks käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 ettenähtud andmetele ka oma elukoha aadressi Eestis.

(5) Taotlused peavad olema laekunud välisesindusele hiljemalt 30. päeval enne valimispäeva.

§ 51. Valimisdokumentide saatmine valijale

(1) Taotluse õigeaegselt saatnud valijale, kes vastab käesoleva seaduse nõuetele, saadab välisesindus esimesel võimalusel:

- 1) hääletamissedeli;
- 2) valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja vastavalt alaliselt välisriigis elavate valijate nimekirja andmetele või käesoleva seaduse § 50 lõike 3 punkti 3 või lõike 4 kohaselt;
- 3) kaks ümbrikku.

(2) Kui alaliselt välisriigis elav valija on märkinud oma või vanemate või vanavanemate viimase elukohana Eestis Tallinna linnaosa täpsustamata, saadetakse talle valimisringkonna nr 1 kandidaatide koondnimekiri.

(3) Kui alaliselt välisriigis elav valija on oma või vanemate või vanavanemate viimase elukohana Eestis märkinud Petseri maakonna, saadetakse talle valimisringkonna nr 10 kandidaatide koondnimekiri.

§ 52. Kirja teel hääletamine

(1) Valija täidab hääletamissedeli käesolevas seaduses ettenähtud järgides. Valija paneb täidetud sedeli ühte välisesinduse saadetud ümbrikku. Viimase paneb valija välisesinduse saadetud teise ümbrikku. Välimisele ümbrikule kirjutab valija oma nime, isikukoodi ja valimisringkonna numbri. Ajutiselt välisriigis viibiv valija kirjutab välimisele ümbrikule ka oma elukoha aadressi Eestis. Seejärel saadab valija hääletamissedeli välisesindusele.

(2) Kirja teel saadetavad hääletamissedelid peavad olema välisesindusele laekunud välisesinduse määratud päeval, mis peab olema määratud arvestusega, et hääletamissedelid laekuksid Vabariigi Valimiskomisjonile hiljemalt neljandal päeval enne valimispäeva.

(3) Välisesindus koostab kirja teel hääletanud valijate nimekirja ning edastab selle Vabariigi Valimiskomisjonile arvestusega, et nimekiri laekuks Vabariigi Valimiskomisjonile hiljemalt neljandal päeval enne valimispäeva.

(4) Kirja teel hääletamise korral kannab käesoleva seaduse § 50 lõikes 1 ja käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toimingutega seotud kulud valija.

§ 53. Elektrooniline hääletamine välisriigis

(1) Alaliselt välisriigis elavate valijate nimekirja kantud või ajutiselt välisriigis viibiv valija, kellel on digitaalallkirja sertifikaat, võib hääletada Vabariigi Valimiskomisjoni veebilehel.

(2) Elektrooniline hääletamine toimub käesoleva seaduse § 38 lõikes 2 ettenähtud ajal ja §-s 44 ettenähtud korras.

§ 54. Hääletamine välisesinduses

(1) Kui valija ei esita kirja teel hääletamise taotlust välisesindusele käesoleva seaduse § 50 lõikes 5 ettenähtud tähtaja jooksul või ei saada hääletamissedelit välisesindusele § 52 lõikes 2 ettenähtud tähtpäevaks, võib ta hääletada välisesinduses viimase määratud ajal.

(2) Välisesinduses hääletamist peab välisesindus võimaldama vähemalt kahel päeval ajavahemikus 15. päevast kuni 10. päevani enne valimispäeva.

(3) Välisesinduses täidab valija hääletamisedeli käesolevas seaduses ettenähtut järgides. Seejärel paneb valija täidetud sedeli ümbrikku. Viimase paneb valija teise ümbrikku. Välimisele ümbrikule kirjutab valija või hääletamist korraldav isik valija nime, isikukoodi ja valimisringkonna numbri. Ajutiselt välisriigis viibiv valija kirjutab välimisele ümbrikule ka oma elukoha aadressi Eestis.

(4) Välisesinduses hääletav valija annab hääletamisedeli saamise kohta allkirja välisesinduses hääletavate valijate nimekirja.

§ 55. Hääletamisedelite arvestamine hääletamistulemuste kindlakstegemisel

(1) Välisesindusele laekunud hääletamisedeleid arvestatakse hääletamistulemuste kindlakstegemisel, kui need laekuvad Vabariigi Valimiskomisjonile hiljemalt neljandal päeval enne valimispäeva.

(2) Saanud alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamisedelitega ümbrikud, kontrollib Vabariigi Valimiskomisjon, kas alaliselt välisriigis elav valija ei ole hääletanud mitu korda ja kas Eestis hääletanud alaliselt välisriigis elav valija on kantud välisriigis alaliselt elavate valijate nimekirja.

(3) Kui alaliselt välisriigis elav valija on hääletanud mitu korda või ei ole kantud välisriigis alaliselt elavate valijate nimekirja, jätab Vabariigi Valimiskomisjon kõik valija täidetud hääletamisedelid ja elektroonilisel hääletamisel antud hääle hääletamistulemuste kindlakstegemisel arvestamata.

(4) Vabariigi Valimiskomisjon määrab iga valimisringkonna kohta ühe maakonna valimiskomisjoni, kes teeb kindlaks välisriigis alaliselt elavate valijate hääletamistulemused.

(5) Vabariigi Valimiskomisjon edastab alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamisedelid käesoleva paragrahvi lõikes 4 määratud valimiskomisjonile hiljemalt teisel päeval enne valimispäeva.

(6) Ümbrikud alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamisedelitega jäävad maakonna valimiskomisjonile ning need avatakse valimispäeval hääletamistulemuste kindlakstegemiseks.

(7) Ajutiselt välisriigis viibivate valijate hääletamisedelitega ümbrikud edastab Vabariigi Valimiskomisjon vastavatele jaoskonnakomisjonidele hiljemalt valimispäevale eelneval päeval, kus sedeleid arvestatakse hääletamistulemuste kindlakstegemisel vastavalt käesoleva seaduse § 48 lõigetes 4–7 ettenähtule.

§ 56. Hääletamine rahvusvahelistes või välisriigi vetes asuval Eesti riigilippu kandval laeval

(1) Kui Eesti riigilippu kandev laev, millel on valijaid, asub eelhääletamise päevadel ja valimispäeval rahvusvahelistes või välisriigi vetes, võib selle laeva kapten esitada Vabariigi Valimiskomisjonile taotluse laeval hääletamise korraldamiseks.

(2) Hääletamise laeval korraldab laeva kapten käesolevas seaduses ettenähtut järgides. Valija hääletab laeval käesoleva seaduse § 42 lõigetes 3 ja 4 ettenähtut järgides. Laeval antud hääled arvestatakse hääletamistulemuste kindlakstegemisel käesoleva seaduse § 55 lõigetes 1 ja 7 ning § 48 lõigetes 4–7 ettenähtut järgides.

9. peatükk

HÄÄLETAMIS- JA VALIMISTULEMUSTE KINDLAKSTEGEMINE

§ 57. Hääletamistulemuste kindlakstegemine jaoskonnakomisjonis

(1) Jaoskonnakomisjon avab hääletamiskastid valimispäeval pärast hääletamise lõppemist. Avamise juures peab olema üle poole jaoskonnakomisjoni koosseisust.

(2) Enne hääletamiskastide avamist peab jaoskonnakomisjon üle lugema ja kustutama kõik valijatele välja andmata jäänud, samuti valijate tagastatud rikutud hääletamisedelid. Hääletamisedelid kustutatakse sedeli nurga äralõikamisega.

(3) Enne hääletamiskastide avamist teeb jaoskonnakomisjon valijate nimekirjade alusel kindlaks nimekirjadesse kantud valijate arvu ja nimekirjadesse hääletamisedeli saamise kohta antud allkirjade alusel

sedeli saanud valijate arvu ning kannab need vormikohasesse protokoll.

(4) Hääletamiskasti avades kontrollitakse sellel oleva pitsati jäljendi seisukorda.

(5) Kodus hääletanute hääletamissedelite välisküljele pannakse jaoskonnakomisjoni pitsati jäljend ning sedelid pannakse hääletamisruumis hääletanute hääletamissedelite hulka.

(6) Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletanute hääletamissedelite välisküljele pannakse jaoskonnakomisjoni pitsati jäljend ning need sedelid pannakse koos eelhääletanute hääletamissedelitega valimispäeval hääletanute sedelite hulka.

(7) Jaoskonnakomisjon teeb hääletamiskastides olnud hääletamissedelite alusel kindlaks hääletamisest osavõtnud valijate arvu, kehtetute sedelite arvu ning kandidaatidele ja erakondadele antud häälte arvu ning kannab need vormikohasesse protokoll.

(8) Kehtetuks tunnistatakse hääletamissedel:

- 1) millel ei ole jaoskonnakomisjoni pitsati kaht jäljendit,
- 2) millele ei ole kirjutatud ühegi kandidaadi registreerimisnumbrit või millele on neid kirjutatud rohkem kui üks,
- 3) millele kirjutatud numbriga kandidaat ei kandideeri selles valimisringkonnas,
- 4) millele kirjutatud kandidaadi registreerimisnumber on parandatud või
- 5) millele kirjutatud kandidaadi registreerimisnumber ei ole loetav.

(9) Kui hääletamissedelile ei ole kirjutatud ühegi kandidaadi registreerimisnumbrit, kuid valija tahe on üheselt arusaadav, loetakse hääletamissedel kehtivaks.

(10) Hääletamistulemuste kindlakstegemise kohta koostatakse vormikohane protokoll. Protokollile kirjutab alla komisjoni esimees. Protokoll märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaeg.

(11) Pärast hääletamistulemuste kindlakstegemist pakitakse kehtivad sedelid kandidaatide kaupa. Eraldi pakkidesse pannakse kehtetud sedelid, valijatele välja andmata jäänud sedelid ja valijate tagastatud rikutud sedelid. Pakile märgitakse, millise valimisjaoskonna sedelid, millised ja kui palju neid pakis on. Märkele kirjutab alla jaoskonnakomisjoni esimees.

(12) Hääletamissedelid, valijate nimekirjad, hääletamistulemuste protokollid ja komisjoniliikmete eriarvamused edastatakse viivitamata maakonna valimiskomisjonile.

(13) Hääletamistulemused tehakse jaoskonnakomisjonis kindlaks avalikult.

§ 58. Eelhääletamisel antud häälte lugemine

(1) Jaoskonnakomisjon avab eelhääletamisel kasutatud hääletamiskasti eelhääletamisel antud häälte lugemiseks valimispäeval kell 19.00. Avamise juures peavad olema vähemalt kolm komisjoni liiget või asendusliiget.

(2) Eelhääletamisel antud hääled loetakse hääletamisruumist eraldi ruumis.

(3) Väljaspool elukohajärgset valimisjaoskonda hääletanute hääletamissedeleid sisaldavad sisemised ümbrikud avatakse ning neid arvestatakse eelhääletamise tulemuste kokkuvõtete tegemisel ja hoitakse eraldi teistest hääletamissedelitest.

(4) Eelhääletamise tulemuste kohta koostatakse kokkuvõte, millele kirjutab alla komisjoni esimees. Eelhääletamise tulemused edastatakse viivitamata maakonna valimiskomisjonile või Vabariigi Valimiskomisjonile.

(5) Eelhääletamise tulemusi ei avaldata enne kella 20.00.

(6) Eelhääletamisel antud häälte lugemine valimisjaoskonnas on avalik. Häälte lugemise juures viibivad isikud peavad täitma jaoskonnakomisjoni liikmete suulisi korraldusi. Häältelugemise juures viibivad isikud ei või võtta ruumi, kus hääli loetakse, kaasa sidevahendeid ega lahkuda sealt enne kella 20.00.

§ 59. Alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamistulemuste kindlakstegemine

- (1) Alaliselt välisriigis elavate valijate häälte lugemist alustab käesoleva seaduse § 55 lõikes 4 määratud maakonna valimiskomisjon valimispäeval kell 19.00. Ümbrike avamise juures peavad viibima vähemalt kolm maakonna valimiskomisjoni liiget, sealhulgas komisjoni esimees või aseesimees.
- (2) Alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamisedeleid sisaldavad sisemised ümbrikud avatakse ning hääletamisedelite välisküljele pannakse pitsati jäljend.
- (3) Maakonna valimiskomisjon teeb hääletamisedelite alusel kindlaks hääletamisest osavõtnud alaliselt välisriigis elavate valijate arvu, kehtetuks tunnistatud hääletamisedelite arvu ning kandidaatidele ja erakondadele antud häälte arvu. Hääletamisedeli kehtetuks tunnistamisel järgitakse käesoleva seaduse § 57 lõigetes 8 ja 9 ettenähtut.
- (4) Alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamistulemusi ei avaldata enne kella 20.00.
- (5) Alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamistulemuste kindlakstegemise kohta koostatakse vormikohane protokoll. Protokolli kirjutab alla komisjoni esimees. Protokolli märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaeg.
- (6) Alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamistulemused tehakse kindlaks avalikult, arvestades käesoleva seaduse § 58 lõikes 6 ettenähtud piiranguid.

§ 60. Hääletamistulemuste kindlakstegemine maakonna valimiskomisjonis

- (1) Jaoskonnakomisjonidelt laekunud protokollide alusel teeb maakonna valimiskomisjon kindlaks valijate nimekirjadesse kantud valijate arvu, hääletamisedeli saanud valijate arvu, hääletamisest osavõtnud valijate arvu, kehtetute hääletamisedelite arvu ning kandidaatidele ja erakondadele antud häälte arvu. Saadud tulemust kontrollitakse hääletamisedelite ülelugemise teel.
- (2) Kui hääletamisedelite ülelugemise teel saadud arvud erinevad jaoskonnakomisjoni protokollis olevatest, märgib maakonna valimiskomisjon oma protokolli lisas erinevused ning neid tinginud asjaolud. Jaoskonnakomisjoni protokolli ei muudeta. Lõplike hääletamistulemuste kohta teeb otsustuse maakonna valimiskomisjon.
- (3) Maakonna, Tallinna iga valimisringkonna ja Tartu linna hääletamistulemuste kohta koostab maakonna valimiskomisjon protokoll, millele kirjutab alla komisjoni esimees. Protokolli märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaeg.
- (4) Hääletamistulemused tehakse maakonna valimiskomisjonis kindlaks avalikult.

§ 61. Hääletamistulemuste kindlakstegemine Vabariigi Valimiskomisjonis

- (1) Kõigilt maakonna valimiskomisjonidelt laekunud maakonna ning alaliselt välisriigis elavate valijate hääletamistulemuste protokollide ning elektrooniliselt hääletanud valijate hääletamistulemuste alusel teeb Vabariigi Valimiskomisjon valimisringkondade kaupa kindlaks valijate nimekirjadesse kantud valijate arvu, hääletamisedeli saanud valijate arvu, hääletamisest osavõtnud valijate arvu, kehtetute hääletamisedelite arvu ning kandidaatidele ja erakondadele antud häälte arvu.
- (2) Hääletamistulemuste kohta koostab Vabariigi Valimiskomisjon protokoll, millele kirjutab alla komisjoni esimees. Protokolli märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaeg.
- (3) Elektroonilise hääletamise tulemusi ei avaldata enne hääletamise lõppemist valimispäeval.
- (4) Hääletamistulemuste kindlakstegemine Vabariigi Valimiskomisjonis on avalik.

§ 62. Valimistulemuste kindlakstegemine

- (1) Iga valimisringkonna kohta arvutatakse lihtkvoot, mis saadakse valimisringkonnas antud kehtivate häälte arvu jagamisel selle ringkonna mandaatide arvuga.
- (2) Valituks osutub kandidaat, kellele antud häälte arv ületab lihtkvoodi või on sellega võrdne.
- (3) Nende erakondade ringkonnanimikirjades, kelle kandidaadid kogusid üleriigiliselt kokku vähemalt 5

protsenti häältest, reastatakse kandidaadid vastavalt igaühele antud häälte arvule. Sama erakonna ringkonnanimikirjas olevate kandidaatide hääled liidetakse. Erakond saab nii mitu mandaati, kui mitu korda ületab temale selles valimisringkonnas antud häälte arv lihtkvoodi. Erakonna mandaadiks loetakse ka käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel saadud mandaati. Erakonna mandaatide arvu suurendatakse ühe võrra, kui häälte jääk moodustab vähemalt 75 protsenti lihtkvoodist. Erakond saab mandaadi ka juhul, kui häälte arv moodustab vähemalt 75 protsenti lihtkvoodist. Valituks osutuvad nimekirjas eespool olevad kandidaadid, kellele antud häälte arv on vähemalt 10 protsenti lihtkvoodist. Kui vähemalt kahele kandidaadile on antud võrdne arv hääli, osutub valituks kandidaatide üleriigilises nimekirjas eespool olev kandidaat.

(4) Valimisringkondades lihtkvoodi alusel jaotamata jäänud mandaadid jaotatakse kompensatsioonimandaatidena nende erakondade vahel, kelle kandidaadid kogusid üleriigiliselt kokku vähemalt 5 protsenti häältest.

(5) Kompensatsioonimandaadid jaotatakse modifitseeritud d'Hondti jagajate meetodil jagajate jadadega 1, 2^{0,9}, 3^{0,9}, 4^{0,9} jne. Seejuures jäetakse iga erakonna võrdlusarvude arvutamisel vahele nii mitu jada esimest elementi, kui mitu mandaati sai erakond valimisringkondades. Kui vähemalt kahe erakonna võrdlusarvud on võrdsed, saab mandaadi erakond, kelle kandidaadid on varem registreeritud.

(6) Kandidaatide üleriigilises nimekirjas saab kompensatsioonimandaadi kandidaat, kes on nimekirjas eespool ja kellele antud häälte arv on vähemalt 5 protsenti lihtkvoodist. Mandaatide jaotamisel jäetakse vahele need kandidaadid, kes osutusid valituks valimisringkondades.

(7) Kui kompensatsioonimandaatide jaotamisel selgub, et üleriigilises nimekirjas ei ole piisavalt kandidaate, kellele antud häälte arv oli vähemalt 5 protsenti oma valimisringkonna lihtkvoodist, saab kompensatsioonimandaadi oma valimisringkonna lihtkvoodist enima häälteprotsendi kogunud sama nimekirja kandidaat. Häälte võrdsuse korral saab kompensatsioonimandaadi kandidaat, kes on esitatud nimekirjas eespool.

(8) Erakond ei või saada rohkem mandaate, kui on tema nimekirjas kandidaate.

(9) Kui erakonna kandidaadi registreerimise otsus tühistatakse (§ 32 lg 5), jäävad temale välisriigis antud hääled erakonnale. Samuti jäävad erakonnale selle kandidaadi hääled, kes sureb pärast eelhääletamise algust. Kui üksikkandidaadi registreerimise otsus tühistatakse või kui ta sureb, siis temale antud hääli valmistulemuste kindlakstegemisel ei arvestata.

(10) Valimistulemuste kohta koostab Vabariigi Valimiskomisjon protokoll, millele kirjutab alla komisjoni esimees. Protokoll märgitakse selle koostamise kuupäev ja kellaeg.

(11) Valimistulemused tehakse Vabariigi Valimiskomisjonis kindlaks avalikult.

10. peatükk

RIIGIKOGU ERAKORRALISTE VALIMISTE ERISUSED

§ 63. Riigikogu erakorraliste valimiste erisused

(1) Riigikogu erakorralised valimised viiakse läbi käesoleva seaduse kohaselt käesolevas peatükis ettenähtud erisusi arvestades.

(2) Vabariigi Valimiskomisjon kehtestab oma otsusega Riigikogu erakorraliste valimiste toimingute järgmised tähtajad:

- 1) hääleõiguslike Eesti kodanike arvu esitamine (§ 7 lg 3);
- 2) valimisjaoskondade jaotuse muutmise (§ 8 lg 3 ja 4);
- 3) jaoskonnakomisjonide moodustamine (§ 18);
- 4) valijakaardi saatmine (§ 21);
- 5) erakondade nimekirja esitamine (§ 26 lg 2);
- 6) kandidaatide registreerimiseks esitamine (§ 30);
- 7) kandidaatide registreerimine (§ 32);
- 8) valijakaardi saatmine välisriigis ajutiselt elavale valijale (§ 49 lg 5);
- 9) kirja teel hääletamise taotluste välisesindustele esitamine (§ 50);
- 10) kirja teel hääletamise hääletamissedelite laekumine (§ 52 lg 2);

11) välisesinduses hääletamise aeg (§ 54 lg 2).

(3) Riigikogu erakorraliste valimiste korral peab kandidaatide registreerimiseks esitamiseks ja registreerimiseks jääma kokku vähemalt kümme päeva.

(4) Erakorraliste valimiste korral kantakse valija selle valimisjaoskonna nimekirja, mille territooriumil valimiste väljakuulutamise päeval asub tema rahvastikuregistrisse kantud elukoht. Kui valija elukoha aadressiandmed on kantud rahvastikuregistrisse valla või linna, Tallinnas linnaosa täpsusega, kantakse valija käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punkti 5 alusel määratud valimisjaoskonna valijate nimekirja.

11. peatükk VALIMISTE KULUD

§ 64. Valimiste korraldamise kulud

(1) Riigikogu valimiste ettevalmistamise ja korraldamise kulud kaetakse riigieelarvest.

(2) Vabariigi Valimiskomisjon koostab valimiskulude eelarve projekti.

(3) Vabariigi Valimiskomisjon otsustab eelarve kulude jaotuse, lähtudes riigieelarves määratud eraldiste suuruselt.

(4) Valijate arvestusega (5. peatükk) seotud kulud kaetakse riigieelarvest Siseministeeriumi eelarves selleks ettenähtud rahast.

§ 65. Erakonna ja üksikkandidaadi valimiskampaania rahastamise aruanne

(1) Erakond ja üksikkandidaat esitavad Vabariigi Valimiskomisjonile ühe kuu jooksul, arvates valimispäevast, aruande valimiskampaania kulude ning kasutatud vahendite päritolu kohta (edaspidi *aruanne*). Vabariigi Valimiskomisjon avalikustab aruanded.

(2) Kui erakonna nimekirjas kandideerinud isik tegi valimiskampaaniaks kulutusi erakonna kampaania kuludest eraldi, peab aruanne sisaldama andmeid ka nende kulude kohta. Nimetatud kuludele kohaldatakse erakonna aruande kohta ettenähtut.

(3) Aruanne koostatakse Vabariigi Valimiskomisjoni määrusega kehtestatud vormi kohaselt.

(4) Aruanne koosneb vahendite päritolu osast ja kulude osast.

§ 66. Valimiskampaaniaks kasutatud vahendid

(1) Erakond ja üksikkandidaat märgivad aruandes:

- 1) vahendite laekumise kuupäeva;
- 2) vahendite liigi;
- 3) vahendite väärtuse kroonides;
- 4) vahendite eraldaja nime ja isiku- või registrikoodi.

(2) Erakonnale laekunud vahendite liigid on:

- 1) erakonna liikme- ja sisseastumismaksud;
- 2) annetus (rahaline annetus, mitterahaline kingitus ja tegevustoetus);
- 3) pärand;
- 4) eraldised riigieelarvest;
- 5) tulu erakonna rahaliste vahendite hoiustamisest Eesti või välisriikide krediidasutustes;
- 6) laekumised erakonnale lubatud majandustegevusest;
- 7) tulu erakonna varalt;
- 8) laen.

(3) Üksikkandidaadile laekunud vahendite liigid on:

- 1) annetus (rahaline annetus, mitterahaline annetus ja tegevustoetus);
- 2) pärand;
- 3) laen;

4) isiklikud vahendid.

(4) Anonüümsed annetused on keelatud.

§ 67. Valimiskampaania kulud

(1) Erakond ja üksikkandidaat märgivad aruandes:

- 1) kulutuse tegemise kuupäeva;
- 2) makse saaja nime ja isiku- või registrikoodi;
- 3) makse aluseks oleva arve numbri;
- 4) kululiigi;
- 5) makse summa kroonides.

(2) Kulude liigid on:

- 1) reklaamikulud (eraldi märgitakse kulutused trükistele, telereklaamile, raadioreklaamile ning reklaamile ajalehtedes ja ajakirjades);
- 2) suhtekorralduskulud;
- 3) kulud publikatsioonidele;
- 4) transpordikulud;
- 5) rendikulud;
- 6) avalike ürituste korraldamise kulud;
- 7) sidekulud;
- 8) postikulud;
- 9) muud kulud.

(3) Kuluaruandes märgitakse ka andmed tasumata lepinguliste maksete ja maksmata arvete kohta.

Tasumata lepinguliste maksete ja maksmata arvete tasumise kohta esitavad erakond ja üksikkandidaat täiendava aruande.

12. peatükk KAEBUSED

§ 68. Kaebuse mõiste

Käesoleva seaduse tähenduses on kaebus maakonna valimiskomisjonile või Vabariigi Valimiskomisjonile esitatav käesoleva seaduse nõuete kohaselt vormistatud taotlus vaadata läbi ja tühistada valimiskomisjoni otsus või tunnistada seadusevastaseks valimiskomisjoni toiming.

§ 69. Kaebusele esitatavad nõuded

(1) Kaebus vormistatakse kirjalikult ning selles märgitakse:

- 1) selle organi nimi, kellele kaebus esitatakse;
- 2) kaebuse esitaja nimi, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) andmed vaidlustatava otsuse kohta või vaidlustatava toimingu kirjeldus;
- 4) selgelt väljendatud taotlus;
- 5) kaebuse põhistus;
- 6) kuupäev.

(2) Kaebusele kirjutab alla selle esitaja. Erakonna kaebusele kirjutab alla erakonna volitatud esindaja.

(3) Kui kaebus ei vasta käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 ettenähtud nõuetele või kui kaebus on esitatud käesoleva seaduse §-des 70 ja 71 ettenähtud korda rikkudes, võib organ, kellele kaebus esitatakse, jätta selle läbi vaatamata ning tagastada kaebuse selle esitajale.

§ 70. Jaoskonnakomisjoni toimingu peale kaebuse esitamise ja kaebuse läbivaatamise kord

(1) Kui üksikisik, kandidaat või erakond (edaspidi *huvitatud isik*) leiab, et jaoskonnakomisjoni toiminguga rikutakse tema õigusi, võib ta esitada kaebuse maakonna valimiskomisjonile.

(2) Kaebus tuleb esitada maakonna valimiskomisjonile kolme päeva jooksul, arvates käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud toimingu tegemisest.

(3) Maakonna valimiskomisjon peab kaebuse läbi vaatama ja selle kohta otsuse tegema kolme tööpäeva jooksul, arvates kaebuse laekumisest. Maakonna valimiskomisjon edastab otsuse kaebuse esitajale viivitamata.

(4) Kaebus vaadatakse läbi avalikult. Maakonna valimiskomisjon teatab kaebuse esitajale kaebuse läbivaatamise aja ja koha.

(5) Maakonna valimiskomisjon teeb ühe järgmistest otsustest:

- 1) jätta kaebus rahuldamata;
- 2) kaebus rahuldada;
- 3) kaebus rahuldada osaliselt.

(6) Kui maakonna valimiskomisjon kaebuse rahuldab, võib ta otsustada:

- 1) peatada jaoskonnakomisjoni liikme tegevus, kes on seadust rikkunud;
- 2) tunnistada jaoskonnakomisjoni toiminguga seadusevastaseks ning teha jaoskonnakomisjonile ettekirjutuse seaduserikkumise kõrvaldamiseks;
- 3) teha Vabariigi Valimiskomisjonile ettepaneku tunnistada hääletamistulemused valimisjaoskonnas kehtetuks ning korraldada valimisjaoskonnas kordushääletamine, kui seaduserikkumine mõjutas või võis hääletamistulemusi oluliselt mõjutada.

§ 71. Maakonna valimiskomisjoni otsuse või toiminguga peale kaebuse esitamise ja kaebuse läbivaatamise kord

(1) Kui huvitatud isik leiab, et maakonna valimiskomisjoni otsuse või toiminguga rikutakse tema õigusi, võib ta esitada kaebuse Vabariigi Valimiskomisjonile. Isik, kelle jaoskonnakomisjoni toiminguga peale esitatud kaebuse jättis maakonna valimiskomisjon rahuldamata, võib kaebuse jaoskonnakomisjoni toiminguga peale esitada Vabariigi Valimiskomisjonile.

(2) Kaebus esitatakse vaidlustatava otsuse või toiminguga teinud või vaidlustatud toiminguga peale esitatud kaebuse läbi vaadanud maakonna valimiskomisjonile käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud otsuse või toiminguga tegemisest alates kolme päeva jooksul. Maakonna valimiskomisjon edastab kaebuse omapoolse kirjaliku selgitusega viivitamata Vabariigi Valimiskomisjonile.

(3) Vabariigi Valimiskomisjon peab kaebuse läbi vaatama ja selle suhtes otsuse tegema kolme tööpäeva jooksul, arvates kaebuse laekumisest. Vabariigi Valimiskomisjon edastab otsuse kaebuse esitajale viivitamata.

(4) Kaebus vaadatakse läbi avalikult. Vabariigi Valimiskomisjon teatab kaebuse esitajale kaebuse läbivaatamise aja ja koha.

(5) Vabariigi Valimiskomisjon teeb ühe järgmistest otsustest:

- 1) jätta kaebus rahuldamata;
- 2) kaebus rahuldada;
- 3) kaebus rahuldada osaliselt.

(6) Kui Vabariigi Valimiskomisjon kaebuse rahuldab, võib ta otsustada:

- 1) peatada jaoskonnakomisjoni või maakonna valimiskomisjoni liikme tegevus, kes on seadust rikkunud;
- 2) tühistada maakonna valimiskomisjoni otsuse või tunnistada jaoskonnakomisjoni või maakonna valimiskomisjoni toiminguga seadusevastaseks ning teha jaoskonnakomisjonile või maakonna valimiskomisjonile ettekirjutuse seaduserikkumise kõrvaldamiseks;
- 3) tunnistada hääletamistulemused valimisjaoskonnas, valimisringkonnas, maakonnas, Tallinnas või Tartu linnas või riigis kehtetuks ning korraldada kordushääletamine, kui seaduserikkumine mõjutas või võis hääletamistulemusi oluliselt mõjutada.

§ 72. Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse või toiminguga peale kaebuse esitamine

(1) Kui huvitatud isik leiab, et jaoskonnakomisjoni toiminguga, maakonna valimiskomisjoni otsuse või toiminguga või Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse või toiminguga rikutakse tema õigusi, võib ta esitada põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduses (RT I 2002, 29, 174) ettenähtud korras kaebuse Riigikohtule.

(2) Kaebuse valimiskomisjoni otsuse või toimingu peale võib Riigikohtule esitada pärast asja lahendamist Vabariigi Valimiskomisjonis. Kaebus esitatakse Riigikohtule kolme päeva jooksul Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse teatavakstegemisest või toimingu sooritamisest arvates Vabariigi Valimiskomisjoni kaudu.

§ 73. Hääletamistulemuste kehtetuks tunnistamine

(1) Kui Vabariigi Valimiskomisjon või Riigikohus on tunnistanud valimisjaoskonna või valimisringkonna või maakonna või Tallinna või Tartu linna või riigi hääletamistulemused kehtetuks, määrab Vabariigi Valimiskomisjon uue valimispäeva ja asjaomases valimisjaoskonnas või valimisringkonnas või maakonnas või Tallinnas või Tartu linnas või riigis korraldatakse kordushääletamine. Riigikogu valimiste tulemus tehakse kindlaks pärast kordushääletamise tulemuste selgumist.

(2) Kordushääletamisel käesoleva seaduse §-des 40–45, 47 ning 8. peatükis ettenähtut ei kohaldata.

13. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 74. Riigikogu liikmete registreerimine ja valimistulemuste väljakuulutamine

(1) Vabariigi Valimiskomisjon registreerib valitud Riigikogu liikmed oma otsusega pärast valimispäeva, kui Vabariigi Valimiskomisjonile ja Riigikohtule kaebuste esitamise tähtaeg on möödunud või kui esitatud kaebuste kohta on tehtud lõplikud otsused.

(2) Käesoleva seaduse §-s 73 ettenähtud juhul registreerib Vabariigi Valimiskomisjon valitud Riigikogu liikmed pärast kordushääletamise päeva, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtut.

(3) Valimistulemused loetakse väljakuulutatuks Vabariigi Valimiskomisjoni käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 märgitud otsuse Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval.

§ 75. Riigikogu asendusliikmete registreerimine

(1) Vabariigi Valimiskomisjon registreerib Riigikogu asendusliikmed oma otsusega. Vabariigi Valimiskomisjon edastab otsuse Riigikogu juhatusele.

(2) Asendusliikmed registreeritakse erakondadele, mille kandidaadid kogusid üleriigiliselt kokku vähemalt 5 protsenti kehtivatest häälest.

(3) Valimissringkondades valituks osutunud kandidaatide asendusliikmeteks registreeritakse kandidaadid erakondadele valimisringkondade kaupa, reastatult saadud häälte arvu järgi. Kui kandidaadid said valijatelt hääli võrdselt, siis paigutatakse ettepoole kandidaat, kes paiknes erakonna ringkonnanimikirjas eespool. Asendusliikmeks registreeritakse valimata jäänud kandidaadid, kellele antud häälte arv on vähemalt 10 protsenti oma ringkonna lihtkvoodist.

(4) Kompensatsioonimandaadi alusel valituks osutunud kandidaatide asendusliikmeteks registreeritakse valimata jäänud kandidaadid, kellele antud häälte arv on vähemalt 5 protsenti oma ringkonna lihtkvoodist, erakonna üleriigilises nimekirjas määratud järjestuses ja seejärel ülejäänud sama erakonna valimata jäänud kandidaadid reastatult valimisringkonna lihtkvoodist arvutatud häälteprotsendi suuruse järgi. Kui kandidaatide häälteprotsendid on võrdsed, siis paigutatakse ettepoole kandidaat, kes paiknes erakonna üleriigilises nimekirjas eespool.

§ 76. Lisamandaatide registreerimine

(1) Lisamandaatide jaotamise aluseks on erakondade võrdlusarvude tabel, mis on kinnitatud Vabariigi Valimiskomisjoni otsusega. Vabariigi Valimiskomisjon edastab otsuse Riigikogu juhatusele.

(2) Võrdlusarvude tabelis on erakondadele arvutatud võrdlusarvud (§ 62 lg 5) suuruse järjekorras, alates võrdlusarvust, mis esimesena jäi kompensatsioonimandaatide jaotamisel arvesse võtmata.

(3) Kui vähemalt kaks võrdlusarvu on võrdsed, saab kõrgema järjekoha valijatelt rohkem hääli saanud erakonna võrdlusarv. Kui erakondade häälte arvud on võrdsed, saab kõrgema järjekoha erakond, kelle kandidaadid on varem registreeritud.

§ 77. Kautsjoni tagasimaksmine

Üsikkandidaadile või erakonnale makstakse kautsjon tagasi, kui kandidaat osutub valituks või saab valimisringkonnas hääli vähemalt poole lihtkvoodi ulatuses või kui erakonna kandidaadid kogusid üleriigiliselt kokku vähemalt 5 protsenti häältest. Tagastamata kautsjoni kannab Vabariigi Valimiskomisjon riigituludesse.

§ 78. Elektroonilise hääletamise rakendamine

Elektroonilist hääletamist ei rakendata enne 2005. aastat.

§ 79. Riigikogu töökorra seaduse muutmise

Riigikogu töökorra seaduses (RT 1992, 46, 582; RT I 1999, 2, 44; 16, 271; 2000, 25, 145; 2002, 29, 174; 36, 220) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« **§ 11.** Valimisringkonnas valituks osutunud Riigikogu liikme asendusliikmeks on sama erakonna samas valimisringkonnas kandideerinud esimene asendusliikmeks registreeritud kandidaat.

Kompensatsioonimandaadi alusel valituks osutunud Riigikogu liikme asendusliikmeks on sama erakonna üleriigilises nimekirjas kandideerinud esimene asendusliikmeks registreeritud kandidaat.

Kui valimisringkonnas samal erakonnal rohkem asendusliikmeks registreeritud kandidaate ei ole, on asendusliikmeks sama erakonna üleriigilises nimekirjas kandideerinud esimene asendusliikmeks registreeritud kandidaat.

Kui asendatav Riigikogu liige kandideeris väljaspool nimekirju või kui samas nimekirjas rohkem registreeritud asendusliikmeid ei ole, saab Riigikogu liikmeks asendusliige, kes on määratud üleriigiliste nimekirjade vahel jaotatud lisamandaadi alusel, mille on registreerinud Vabariigi Valimiskomisjon.

Selle isiku volitused, kes asendusliikmetest viimasena on asunud sama erakonna samas valimisringkonnas või üleriigilises nimekirjas kandideerinute hulgast Riigikogu liiget asendama, lõpevad Riigikogu liikme volituste taastumise tõttu kas:

- 1) Riigikogu esimehe poolt Vabariigi Presidendi ülesannete täitmise lõpetamise päeval või
- 2) Riigikogu liikme Vabariigi Valitsuse liikme kohustustest vabastamise päeval.»;

2) paragrahvi 12 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) «Asendusliikme asumine Riigikogu liikmeks või tema volituste lõppemine, lähtudes käesoleva seaduse §-st 11 ja Vabariigi Valimiskomisjoni otsusega registreeritud Riigikogu liikmete asendusliikmete nimekirjast, vormistatakse Riigikogu juhatuse otsusega, käesoleva seaduse § 4 2. lõikes sätestatud juhul aga Vabariigi Valimiskomisjoni otsusega.»

§ 80. Erakonnaseaduse muutmise

Erakonnaseaduses (RT I 1994, 40, 654; 1996, 37, 739; 42, 811; 1998, 59, 941; 1999, 27, 393; 2002, 21, 117; 29, 174; 42, 264) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 5 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Erakonna liikmeks astumisele, samuti väljaastumisele ja väljaarvamisele kohaldatakse mittetulundusühingute seadust, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.»;

2) paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

« (2¹) Erakonna liige astub erakonnast välja kirjaliku teate alusel. Väljaastumine jõustub, kui teade on erakonna juhatusele üle antud.»;

3) paragrahvi 8 punktis 2 asendatakse sõna «sünniaja» sõnaga «isikukoodid»;

4) paragrahv 8¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 8¹. Erakonna liikmete nimekiri

(1) Erakonna juhatus peab erakonna liikmete nimekirja, millesse kantakse igauhe ees- ja perekonnanimi, isikukood, liikmeksastumise ning väljaastumise või väljaarvamise aeg. Nimekirja võib kanda ka muid andmeid, kui see ei ole vastuolus seadusega.

(2) Erakonna juhatus esitab iga aasta 1. veebruariks asukohajärgsele kohtu registriosakonnale erakonna liikmete nimekirja 1. jaanuari seisuga, välja arvatud väljaastunud ja väljaarvatud liikmete osas. Riigikogu valimise seaduse täitmise tagamiseks esitab erakonna juhatus erakonna liikmete nimekirja Riigikogu liikme kandidaatide registreerimiseks esitamise viimase päeva seisuga sellele päevale järgneval päeval.

(3) Justiitsminister kehtestab käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nimekirja elektroonilise esitamise nõuded.

(4) Erakonna juhatus võib esitada ning erakonnast väljaastunud või väljaarvatud isiku nõudel peab esitama sellekohase teate kohtu registriosakonnale. Kui isiku liikmeksolek nähtub veebilehel avalikustatud erakonna liikmete nimekirjast, teeb kohtu registriosakond sinna teate alusel märke väljaastumise või väljaarvamise kohta.

(5) Kui erakonna juhatus ei ole esitanud käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud teadet, võib erakonnast väljaastunud või väljaarvatud isik ise esitada teate märke tegemiseks. Teade peab olema notariaalselt kinnitatud. Notar saadab teate notariaalselt kinnitatud ära kirja erakonna juhatusele.»;

5) paragrahv 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 12. Erakonna tegevuse seaduslikkuse tagamine, selle ühinemine, jagunemine ja lõpetamine

(1) Erakonna tegevuse seaduslikkuse tagamine ning erakonna ühinemine, jagunemine ja lõpetamine toimub mittetulundusühingute seaduse alusel. Ühinemises või jagunemises osalevad erakonnad esitavad lisaks mittetulundusühingute seaduses ettenähtud andmetele ka käesoleva seaduse §-s 8 ettenähtud andmed. Erakonna liikmete nimekiri peab kajastama ühinemise või jagunemise järgset seis.

(2) Kohtu registriosakonnal on õigus nõuda erakonna juhatusele käesoleva seaduse § 8¹ lõikes 2 nimetatud nimekirja esitamist registriosakonna määratud kuupäeva seisuga, kui on alust arvata, et erakonna liikmete tegelik arv on langenud alla 1000.

(3) Kui erakonna liikmete arv langeb alla 1000 ning vabatahtlikku lõpetamist ei ole alustatud, võib sundlõpetamise algatamist taotleda lisaks mittetulundusühingute seaduse § 40 lõikes 1 nimetatud isikutele ka kohtu registriosakond.»;

6) paragrahvi 12⁴ täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

« (2¹) Majandusaasta aruande koostamiseks on erakondadel, kes saavad eraldisi riigieelarvest, kohustus läbi viia audiitorkontroll.»;

7) paragrahv 12⁵ lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

8) paragrahvi 12⁵ lõike 2 teine lause tunnistatakse kehtetuks;

9) paragrahvi 12⁵ täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

« (3) Vabariigi Valimiskomisjonil on õigus nõuda täiendavaid dokumente kandideerinud isikute poolt tehtud kulutuste ning kasutatud vahendite päritolu kohta.»

§ 81. Senise Riigikogu valimise seaduse kehtetuks tunnistamine

Riigikogu valimise seadus (RT I 1994, 47, 784; 1998, 105, 1743; 107, 1765; 1999, 1, 1; 18, 298; 2001, 95, 588; 2002, 29, 174) tunnistatakse kehtetuks.

§ 82. Raamatupidamise seaduse muutmine

Raamatupidamise seaduse (RT I 1994, 48, 790; 1995, 26–28, 355; 92, 1604; 1996, 40, 773; 42, 811; 49, 953; 1998, 59, 941; 1999, 55, 584; 101, 903; 2001, 87, 527; 2002, 23, 131) § 2 lõige 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(11) Mittetulundusühing ei ole kohustatud täitma käesoleva seaduse § 22 lõike 2 punktides 3 ja 4 ning § 24 lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõudeid, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.»

§ 83. Rahvastikuregistri seaduse muutmine

Rahvastikuregistri seaduse (RT I 2000, 50, 317; 2001, 31, 173; 2002, 41, 254) § 42 täiendatakse lõikega 12 järgmises sõnastuses:

« (12) Kui elukohateade esitatakse ajavahemikus Riigikogu või kohaliku omavalitsuse volikogu valimise või rahvahääletuse eelhääletamise esimesest päevast kuni valimis- või rahvahääletuse päevani hääleõigusliku isiku poolt, kelle elukoha andmed ei ole kantud rahvastikuregistrisse, esitab kohaliku omavalitsusüksuse pädev asutus viivitamata elukoha andmed rahvastikuregistrisse kandmiseks. Kui elukohateate esitajal ei ole võimalik lisada elukohateatele ruumi kasutamise õigust tõendava dokumendi koopiat või ruumi omaniku luba elukohateates nimetatud elukoha andmete kandmiseks rahvastikuregistrisse, kantakse elukoha aadressiandmed rahvastikuregistrisse vähemalt linna või valla ja linnaosa või osavalla täpsusega.»

§ 84. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmine

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses (RT I 2002, 36, 220) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 6 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

« (3) Aktiivse valimisagitatsiooni ajaks loetakse aega alates kandidaatide registreerimise viimasest päevast.»;

2) paragrahvi 59 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 85. Rahvahääletuse seaduse muutmine

Rahvahääletuse seaduses (RT I 2002, 30, 176) tehakse järgmised muudatused:

1) 3. peatüki pealkirjas ja §-s 10 asendatakse sõna «kihutustöö» sõnaga «agitatsioon» vastavas käändes;

2) paragrahvi 14 lõikes 3 asendatakse sõnad «teha kihutustööd» sõnaga «agiteerida».

§ 86. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, välja arvatud §-d 75 ja 79, mis jõustuvad 2003. aasta 2. märtsil.

Riigikogu esimees Toomas SAVI

[+ TAGASI](#) [+ PRINDI](#)